

Elīna Garanča dzied Karmenas 1000. izrādē Metropolitēna operā Ņujorkā

Šonedēļ Metropolitēna operā noslēdzās Žorža Bizē Karmenas izrāžu cikls. 4. martā notika šīs operas 1000. izrāde Ņujorkas teātra vēsturē, un titullomu tajā atveidoja Elīna Garanča.

Karmenu Ņujorkā latviešu zvaigzne nav dziedājusi kopš 2010.–2011. gada sezonas. Viņas atgriešanās bija ilgi gaidīta. Turklāt Metropolitēna operas direktors Pīters Gelbs teātra atbalstītāja pulksteņu ražotāja Rolex rīkotajās vakariņās pēc 4. marta izrādes teica: «Elīna Garanča pašlaik ir labākā Karmena no visām, kuras es pazīstu.»

Šāgada februārī Elīnas Garančas partneris Ņujorkas Karmenā bija Roberto Alanja – abi dziedātāji kopā ar režisoru Ričardu Eiru piedalījās jauniestudējuma veidošanā 2009. gadā. Droši var teikt, ka šī Karmena ir viņu – Garančas un Alanjas – izrāde.

Bija plānots, ka divās pēdējās izrādēs 4. un 7. martā dona Hosē lomā iejutīsies Jonass Kaufmanis – visas biļetes bija izķertas sezonas sākumā (Metropolitēna operā, kurā ir 4000 vietu, tas negadās bieži), jo citas lomas vācu tenoram šajā sezonā Ņujorkā nebija paredzētas.

Divas dienas pirms savas pirmās Karmenas Jonass Kaufmanis, kurš tiek uzskatīts par labāko tenoru pasaulē, paziņoja, ka ir saslimis un spiests atcelt uzstāšanos. Gan 4., gan 7. martā viņu aizstāja korejiešu tenors Jonghūns Lī, kurš drīz Ņujorkā dziedās Verdi operā Dons Karloss. Lai gan klausītā-

ji bija sarūgtināti, Jonghūna Lī pārlicinošais vokālais un drāmatisks sniegums tika novērtēts ar ovācijām jau pēc pirmās donas Hosē arijas. Dziedātājam ir skaists, sveigs tembrs, un viņš ir vitāls aktieris. Jonghūna Lī spējas augstu novērtēja arī Elīna Garanča, turklāt dziedātājiem bija tikai trīs stundas mēģinājumiem. Viņu duetā bija jūtama gan kaisle, gan spontanitāte.

Jonghūna Lī dons Hosē ir jauns un impulsīvs, Elīnas Garančas Karmena – bīstama, liktenīga sieviete ar karalisku stāju, viņa ar vienu acu skatienu prot sadedzināt mīlniekus, kuri viņai vairs nav tīkami. Šai Karmenai nav žēl sadedzināt arī pašai sevi – viņa dzīvo ātri un mirst jauna. Nāve viņu nepārsteidz – Garančas Karmena ir gudra un no paša sākuma zina, ka laimīgas beigas nav iespējamās.

un pat nav vēlamas. Visas šīs pretrunīgās emocijas izpaužas Elīnas Garančas balsī, kurā cilvēcīguma un mīlestības krāsas tiek meistarīgi akcentētas ar pašlepnuma, augstprātības un traģisma krāsām.

Par to, ka Elīna Garanča Ņujorkā ir mīlēta, liecināja ne tikai klausītāju ovācijas, bet arī fanu pūlis pie teātra dienesta ieejas. Ap 10–15 cilvēku pēc 4. marta izrādes gaidīja Elīnu līdz pusdiviem naktī, kamēr beidzās Rolex pieņemšana. Viena no japāņietēm, ieraugot dziedātāju un saņemot autografu, vairs nespēja valdīt satraukumu un viņai sākās histērija – šo tikšanās brīdi viņa esot gaidījusi visu mūžu. Elīnai pat nācās mierināt opermākslas cienītāju, kura caur asarām mēģināja noskaidrot, kad Elīna uzstāsies Japānā.

www.diena.lv

Elīnas Garančas Karmena ir liktenīga sieviete ar karalisku stāju, viņa ar vienu acu skatienu prot sadedzināt mīlniekus, kuri viņai vairs nav tīkami. Foto: Kens Howards.

Vai 16. marts jāizdzēš no atmiņas un jāsvin nākamā diena?

Uldis Neiburgs. Foto: Timurs Subhankulovs.

1944. gada 16. un 17. marts Latvijas vēsturē ir savā ziņā saistīti un pelnījuši palikt mūsu atmiņā. Atkal tuvojas 16. marts – leģionāru piemiņas diena, taču politiskajās aprindās jau gadiem jūtamas vēsmas, ka vajadzētu akcentu no 16. marta leģionāru piemiņas dienas pārbīdīt uz 17. martu, kurā 1944. gadā Latvijas Centrālās padome (LCP) sagatavoja slaveno Memorandu, pieprasot Latvijas neatkarības atjaunošanu. Abiem datumiem ir vieta Latvijas vēsturē, un vai tiešām būtu nepieciešama tāda akcentu pārbīde? To žurnālisti Voldemārs Krustiņš un Viesturs Sprūde vaicāja vēstures doktoram, Latvijas Okupācijas muzeja Publiskās vēstures nodaļas vadītājam Uldim Neiburgam.

– Daži grib, kā saka, “patumšos” un neērtos leģionāru tēlus aizstāt ar daudz gaišākiem...

U. Neiburgs: – Es teiktu, ka vispirms jāskatās abu datumu izcelsme un tradīciju nozīme. 16. un 17. martu grūti savienot, jo to priekšvēsture un tradīcijas ir atšķirīgas. 16. marts ir 1952. gadā trimdā “Daugavas vanagu” iedibināts, taču Latvijā pēc neatkarības atjaunošanas tas ieguvis pavisam citu, daudz plašāku nozīmi. Turklāt politiskā “piegarša” 16. martam patlaban ir daudz stiprāka nekā vēsturiskā. Karavīru pieminēšana nonākusi otrajā plānā, kamēr pirmajā ir dažādu politisko spēku pretim stāvēšana.

– Tas pārvērties par kaut kāda veida pretošanās izpausmi?

U. Neiburgs: – Drīzāk daļas sabiedrības simboliska pretestība valsts varas nespējai tikt galā ar savas valsts vēsturi. Ja jau 1998.

gadā Saeima pieņēma lēmumu, ka 16. marts ir oficiāla atceres diena, tad arī vajadzēja pie tā turēties, nevis šādi mētāties. Protams, jautājums, vai pirms šā lēmuma notika pienācīga lietas izspriešana. Jau sen bija laiks saprast, ka leģions un leģionāri ir mūsu vēsture un nav ko taisnoties par kaut kādām “neonacistu demonstrācijām” Rīgā. Tā vienkārši ir Latvijas Otrā pasaules kara vēsture. Tie bija 110 – 115 tūkstoši Latvijas pilsoņu, kas daļa brīvprātīgi, bet lielākā daļa piespiedu kārtā nonāca Vācijas bruņoto spēku sastāvā. Viņiem nebija izvēles cīnīties par Latviju Latvijas armijas rindās. Tā bija liela traģēdija, taču jāapzinās, ka tie bija mūsu tēvi un vectēvi, par kuriem Latvijas valsts tajā laikā nevarēja parūpēties.

– Bet valdība teic, ka jānorobežojas, citādi no amatiem izraidīs...

U. Neiburgs: – Redziet, 16. martam tradīcijas jau izveidojušās, bet 17. martam tās tikai veidojas vai to vēl nemaz nav. Pagājušajā gadā 17. datumā pie Brīvības pieminekļa pulcējās ļoti dažāda publika. Rituāliem atmiņu politikas izpausmēs ir svarīga nozīme. Par leģionāru atceres dienas rituāliem vēl varētu diskutēt, kas ko dara vai nedara, kā būtu labāk. Taču latviešiem nav lielu pretrunu saprast, kas ir 16. marts. Protams, šodien varam jautāt, vai bija politiski gudri izvēlēties datumu, kurā divas leģiona divīzijas guva kopīgu militāru panākumu pie Veļikajas upes Krievijā. Igaunī izvēlējās datumu, kad 1944. gada jūlijā pie Sinamē augstienēm sargāja Igaunijas (Turpinājums 5. lpp.)

PRETRUNĪGI VĒRTĒTAIS KARIKATŪRISTS VILKS SAŅĒM BALVU PAR DROSMI

Latviešu izcelsmes zviedru karikatūrists Lāršs Vilks pirmo reizi pēc februārī Kopenhāgenā notikušās apšaudes parādījies publiskā pasākumā – no Dānijas Brīvās preses biedrības viņš saņēmis balvu par drosmi.

Pasākums noticis Dānijas parlamentā, stingrā drošībasniķu un apsardzes uzraudzībā.

Savukārt ap vienu no Kopenhāgenas galvenajām sinagogām, kur pirms mēneša tika nošauts viens, bet ievainoti vēl divi cilvēki, 14. martā pulcējušies tūkstošiem dažādu reliģiju pārstāvju, kuri sadevušies rokās, tādējādi izveidojot simbolisku

(Turpinājums 6. lpp.)

